

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขง
อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขง

อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (๑) อนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี อันดีงาม ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิ์และมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับปรุง ประยุกต์ หลักคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงสำหรับวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขงได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิ ปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังว่าเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงทุก สิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา แก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและ แนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิค ด้าน การเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตรเป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิต และการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึงความสามารถในด้านบริหารจัดการค้าการสะสมและบริการ กองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกใน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิด ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่น ๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณี ของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษา โบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา เชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น ประเพณี/วัฒนธรรม ในเขตตำบลวังจันทร์ อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี ประเพณีวันสงกรานต์ สงกรานต์หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

ภูมิปัญญาเป็นพื้นความรู้ของประชาชนในสังคมที่รับรู้และเข้าใจร่วมกันภูมิปัญญานั้น เรียกต่าง ๆ กัน เช่น ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งเป็น เรื่องที่ได้มีการกล่าวถึงและมีความสำคัญมากในยุคปัจจุบัน ภูมิปัญญาจัดเป็นทางวัฒนธรรมที่มี ความสำคัญยิ่งของมนุษย์' สิ่งดังกล่าวสิ่ง สมงอกงามขึ้นจากความรอบรู้ประสบการณ์ ผนวกด้วย ความเฉียบคมในการหยั่งรู้ เพื่อการปรับเปลี่ยนสภาพทรัพยากรและองค์ความรู้ที่มีอยู่ เดิมให้เพิ่มพูนคุณค่าขึ้นอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ของชุมชน ท้องถิ่น และ สังคมของตน (ชวน เพชรแก้ว. ๒๕๔๗) นอกจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ ความคิด ความสามารถ ความเจตจำนงของกลุ่มชน ได้จากประสบการณ์ในสังคมด้วยการปรับตัว และดำรงชีพในสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมกับกลุ่ม จากพื้นที่และสิ่งแวดล้อมอื่นที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กัน และรับเอาหรือ ปรับเปลี่ยนมาใช้ประโยชน์ หรือแก้ปัญหาในสิ่งแวดล้อม และบริบททางสังคมวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ มีผู้กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ของการดำเนินชีวิต ถ่ายทอดสืบต่อกันมาช้านานจนกระทั่งถึงปัจจุบัน องค์ความรู้ของภูมิปัญญา คือ ส่วนที่เป็นศาสตร์ สำหรับส่วนที่เป็นศิลป์ คือ เป็นความรู้ที่มีคุณค่าทั้งดีและงาม และผู้คนคิดค้นขึ้นมา ไม่ใช่สมอง เพียงอย่างเดียว แต่ด้วยอารมณ์ ความรู้สึก และจิตวิญญาณ ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นความ เข้าใจเกี่ยวกับโลกและชีวิตที่สัมพันธ์กับวิถีคิด วิถีปฏิบัติ และวิถีให้คุณค่าของกลุ่มชน (ชวน เพชรแก้ว. ๒๕๔๗) ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ใช่ความรู้เฉพาะเรื่อง แต่ เป็นความรู้ที่เป็นองค์รวม ซึ่งรวบรวม ความรู้ต่าง ๆ ให้มาสัมพันธ์กันจนทำให้เกิดมิติรอบด้าน หรือเห็นวิถีชุมชนนั่นเอง กล่าวคือ ภูมิปัญญาจะสะท้อนความคิด ความเชื่อ ความใฝ่ ฝัน ซึ่งจะเห็นได้จากกฎเกณฑ์ทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว คนในชุมชน ท้องถิ่นและจารีตประเพณีต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐานการดำรงชีวิตของกลุ่มชนที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสรรพวิชาความรู้ทั้งหมดที่ชุมชนท้องถิ่นใช้แก้ปัญหาหรือจรรโลงชีวิตของเข้า ไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่มีการสั่งสม มีการประยุกต์ใช้มายาวนาน หรือความรู้ที่ชุมชนท้องถิ่นรับมาจากภายนอก ล้วนแต่ เป็นความรู้ที่ผ่านการพิสูจน์มาแล้วว่า เข้ากันได้กับวิถีด้านอื่น ๆ ของชุมชนท้องถิ่นล้วนแต่ เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงชีพ หรือประโยชน์ด้านอื่น ๆ ในการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่นปัจเจกชน (ชวน เพชร แก้ว ๒๕๔๗) ๒๐๐ แม้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นฐานสำคัญ แต่การเปลี่ยนแปลงประเทศให้เป็นพื้นที่พัฒนาในลักษณะทุนนิยม อันเป็นกระแสวัฒนธรรมตะวันตกที่ผ่าน มาโดยมีการนำความรู้เข้ามาใช้ในการพัฒนานั้นทำให้เราได้บทเรียนการพัฒนาประเทศตามแบบสมัยใหม่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ มากมาย เช่น ท้องถิ่นชนบทถูกดูดทรัพยากรไปสู่เมืองใหญ่ ทรัพยากร ธรรมชาติถูกทำลาย ถูกครอบงำความรู้และสติปัญญาจากส่วนกลาง และทำให้สังคมขาด ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นต้น

สภาพดังกล่าวส่งผลให้เกิดการสูญเสียภูมิปัญญาดั้งเดิม ทำให้สถาบันครอบครัวและสถาบันอื่น ๆ ของสังคมอ่อนแอลง ปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง และรุนแรง มีผู้ได้เปรียบและเสียเปรียบอย่างเห็นได้ชัด เป็นผลให้สังคมประสบภาวะวิกฤต' (ชวน เพชรแก้ว. ๒๕๔๗) จากภาวะวิกฤตดังกล่าว จึงทำให้เรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้รับความสนใจจากองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนท้องถิ่น หรือองค์กรชาวบ้าน หากพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษา แห่งชาติจะพบว่าต่างก็กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการดำเนินงานภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านไว้อย่างชัดเจน คือยอมรับและให้ความสำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (ชวน เพชรแก้ว. ๒๕๔๗) เพื่อให้คนไทยได้สติหันมาทำความรู้จักทำความเข้าใจภูมิหลังและรากเหง้าทางวัฒนธรรม ของตนเองให้มากขึ้น หากใช้จะทวนกระแสความเจริญหรือย้อนยุค หันกลับไปหลงใหลได้ปลื้มกับชีวิตในอดีตก็หาไม่ แต่เป็นปฏิกิริยาเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้คนไทย สังคมไทย ดำรงอยู่และก้าวหน้าต่อไปอย่างมีคุณภาพให้ทันโลก ขณะเดียวกันก็เป็นตัวของตัวเองอย่างมีศักดิ์ศรี มีความ เชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของเราเอง ในการพัฒนาคน หรือการให้การศึกษากับคนเพื่อก้าวไปในอนาคตไม่ เพียงแต่ เราจะต้องรอบรู้วิทยาการใหม่ ๆ เท่านั้น เราจำเป็นต้องรู้จักตนเอง เข้าใจภูมิปัญญาสั่งสมของเราเองในฐานะเรามีปัญญา มีฐานรากพื้นเพทางวัฒนธรรม อันได้สั่งสม สืบสานกันมาช้านาน และบัดนี้ก็ยังงอกเงยอยู่มีรูปร่าง เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาอย่างมีศักดิ์ศรีบนแนวทางผสมผสาน “ของดี” ที่เรามีอยู่เป็นทุนกับ “ของใหม่” ที่เราเลือกแล้วว่าเหมาะ แก่ เรา (เอกวิทย์ ณ ถลาง. ๒๕๔๐) คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ความสามารถในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีขอบเขตจำกัดในแต่ละท้องถิ่นที่ได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกันพอสรุปได้ดังนี้ ยุพาพร จานประดับ (๒๕๔๔) ได้สรุปความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ว่า คือ องค์ ความรู้ของท้องถิ่นหรือทุกสิ่งทุกอย่างที่บุคคลในท้องถิ่นคิดขึ้นจากสติปัญญาและความสามารถ ของท้องถิ่นเอง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือ ดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยมีกระบวนการสั่งสม สืบทอดมาเป็นเวลานาน พระประจักษ์ จุกฤตโม อ่างถึงใน อัจฉรา ภาณุรัตน์. ๒๕๔๙)ได้ให้ความหมายภูมิปัญญา ท้องถิ่นดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดจากการสั่งสมเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน มีลักษณะ เชื่อมโยงกันไปหมดทุกสาขาวิชา ไม่เป็นวิชา ๆ แต่จะเป็นสหวิทยาการที่ผสมกลมกลืนและ เชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจ อาชีพ ความเป็นอยู่ การศึกษา การปกครอง และวัฒนธรรม

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นวิธีการปฏิบัติซึ่งชาวบ้านได้มาจากประสบการณ์ แนวทาง แก้ปัญหาแต่ละเรื่อง แต่ละประสบการณ์ แต่ละสภาพแวดล้อม ซึ่งมีเงื่อนไข ปัจจัยเฉพาะ แตกต่างกันไป

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกระบวนการทางปัญญาที่มุ่งหมายจะใช้วัฒนธรรมของตนเอง ได้ กระแสและต่อสู้ให้พ้นการครอบงำ เป็นอิสระและสร้างสรรค์ หากทำสำเร็จแล้วจะมีโครงข่าย โยงใยภูมิปัญญา ระหว่างกันของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจและพลังผลักดันให้สังคมเปลี่ยนแปลงสู่ สันติสุข

๔. ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมความรู้ มีการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลานาน มีการเชื่อมโยง กันไปหมดไม่แยกจากกัน และที่สำคัญคือภูมิปัญญาท้องถิ่นมีขั้นตอน ๓ ประการ คือ ปรัชญา ปฏิบัติและปฏิเวธ

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้ และมีประสบการณ์ต่อกันมา ทั้งทางตรง คือ ประสบการณ์ด้วยตนเอง หรือทางอ้อม ซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่ หรือความรู้ที่ สั่งสมสืบทอดมา จากบรรพบุรุษ

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง นำมาแก้ปัญหาได้สำเร็จ กลายเป็นสติปัญญา และเป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๔) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้ คือ

๑. ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรมและความสามารถในการ แก้ไขปัญหาของมนุษย์

๒. ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ ที่สั่งสมไว้ในการปรับตัวและดำรงชีพตามสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ

๓. ภูมิปัญญาเป็นเรื่องที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต และเป็นเรื่องของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อมคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติโดยผ่านกระบวนการทางจารีต ประเพณี การทำมาหากิน และพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่าง ความสัมพันธ์ เหล่านี้ เป้าหมายก็คือ เพื่อให้เกิดความสุขทั้งในส่วนที่เป็นชุมชน หมู่บ้าน และในส่วนที่เป็นปัจเจกของชาวบ้านเอง หากเกิดปัญหาทางด้านความไม่สมดุลกันขึ้น ก็จะก่อให้เกิดความไม่สงบ สุขทั้งในส่วนที่เป็นสังคม และในส่วนที่เป็นปัจเจกของชาวบ้านเอง

๔. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ในการศึกษาเล่าเรียน การที่ชาวบ้านรู้จักวิธีการ ทำนา การไถนา การนำกระบือมาใช้ในการไถนา การรู้จักนวดข้าวโดยใช้กระป้อม รู้จักสาน กระบุง ตะกร้า เอาไม้ไผ่มาทำเครื่องมือใช้สอยในชีวิตประจำวัน รวมทั้งรู้จักเอาดินขี้เถ้ามาแช่น้ำ ต้มให้เดือดแห้งเป็นเกลือสินเธาว์ ก็เรียกว่าภูมิปัญญาทั้งสิ้น จารุวรรณ ธรรมวัตร (๒๕๓๕) ได้ให้ความหมายภูมิปัญญาพื้นบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ว่า หมายถึง ทรัพยากรความรู้ ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ ในท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งอาจเป็น เอกลักษณะ เฉพาะตนหรือลักษณะสากลที่หลาย ๆ ท้องถิ่นมีคล้ายกันได้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่นเกิดจากการที่ชาวบ้านแสวงหาความรู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ ทางสังคมที่ จำเป็นในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและวิถีชีวิตชาวบ้าน เช่น การประกอบประเพณี พิธีกรรมของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้กระทำสบายใจ ให้คุณค่า ทางจิตใจและความรู้สึก หรือประเพณีการรวมกำลังช่วยกันทำงานที่เกินกว่าจะกระทำได้ สำเร็จคนเดียว เช่น การลงแขกสร้างบ้าน สร้างถนน หรือขุดลอกแหล่งน้ำ เป็นกิจกรรมที่แสดง ถึงความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันภายในชุมชน ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขาเกษตรกรรม

หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้าน การเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำ การเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

นายบุญรอด อะโนมา

อยู่บ้านเลขที่ ๓๐/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
เทคนิคการปลูกพืชเกษตรกรรม

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค)

หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อ แก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถ พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิต และการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของ กลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

นายอรุณศักดิ์ รุ่งแสงทอง

อยู่บ้านเลขที่ ๓๓/พ หมู่ที่ ๗ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
กลุ่มหัตถกรรมจักสาน

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขาการแพทย์ไทย

หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

นายอินทร ธรรมวงศ์

อยู่บ้านเลขที่ ๓๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
เชี่ยวชาญด้านการปฐมพยาบาล

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

นายคำก้อน ธรรมวงศ์

อยู่บ้านเลขที่ ๓๑/๖ หมู่ที่ ๘ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
เชี่ยวชาญด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขากองทุนและธุรกิจชุมชน

หมายถึงความสามารถในด้านบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการ กองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่ เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกใน

นายทองคำ อุดมภัณฑ์

อยู่บ้านเลขที่ ๒๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
เชี่ยวชาญด้านประยุกต์หรือการจัดการธุรกิจชุมชน

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขาสวัสดิการ

หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิด ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

นางสุภา เจียบแหลม

อยู่บ้านเลขที่ ๒๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
เชี่ยวชาญด้านประยุกต์วิธีการจัดการธุรการและสามารถถ่ายทอดได้

๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขาศิลปกรรม

หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

นายอรรณพ เจียบแหลม

อยู่บ้านเลขที่ ๒๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
เชี่ยวชาญด้าน ตกแต่งออกแบบ ประดิษฐ์วัสดุอุปกรณ์

๘. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขาจัดการ

หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่น ๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ ดี หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

นายทองคำ อุดมภักดิ์

อยู่บ้านเลขที่ ๒๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
เชี่ยวชาญด้านประยุกต์วิธีการหรือจัดการธุรกิจ

๙. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขาภาษาและวรรณกรรม

หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษา โบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

นายบุญเทียน ศิริเทพ

อยู่บ้านเลขที่ ๕๖/๒ หมู่ที่ ๓ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
เชี่ยวชาญด้านภาษาพื้นบ้าน กาพย์ กลอน

๑๐. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสาขาศาสนาและประเพณี

หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา เชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

พระจตุรงค์ โชติโก

อยู่บ้านเลขที่ ๗๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
เชี่ยวชาญด้านหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	ช่องทางการติดต่อ/การสืบค้น เพื่อการเรียนรู้	สาขาของภูมิปัญญาท้องถิ่น
1.	โครงการส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ส้มใหม่เมือง เย็น	บ้านใหม่เจริญ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	สาขาเกษตรกรรม
2.	กิจกรรม To be number one	บ้านหาดบ้าย ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	สาขาภาษาและวรรณกรรม ด้านการแต่งกาย
3.	โครงการรณรงค์ป้องกันไฟป่าหมอกควัน ประจำปี 2567	องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขง	สาขาการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4.	โครงการจิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ	องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขง	สาขาการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5.	กิจกรรม Big Cleaning Day	องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขง	สาขาการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6.	การจัดกรสานไม้ไผ่	บ้านห้วยเย็น ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	สาขาหัตถกรรม ศิลปหัตถกรรม
7.	การเต้นจะคี	บ้านสองพี่น้อง ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	ศิลปกรรม สาขานาฏกรรม วัฒนธรรมและประเพณีด้าน ความเชื่อ/พิธีกรรม
8.	ผ้าทอไทลื้อ	บ้านหาดบ้าย หมู่ 1 - บ้านหาด ทรายทอง หมู่ 8 ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	ศิลปหัตถกรรม ด้านการแต่งกาย สาขาหัตถกรรม
9.	พระธาตุศรีจอมหมอก	บ้านหาดบ้าย หมู่ 1 - บ้านหาด ทรายทอง หมู่ 8 ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	ด้านศาสนา สาขาสถาปัตยกรรม
10.	โครงการสวนสมุนไพร เถลิงพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวัน เฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม 2567	องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขง	สาขาการแพทย์ไทย
11.	โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ขนาดเล็ก (PM2.5)	องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขง	สาขาการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
12.	โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (ทอสาຍบุญຈຸລຄຣີນ ຄີນໄຫລ້ ໂບຣາມ)	วัดบ้านหาดบ้าย หมู่ที่ 1 ตำบล ริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย	ด้านการแต่งกาย สาขาหัตถกรรม

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	ช่องทางการติดต่อ/การสืบค้น เพื่อการเรียนรู้	สาขาของภูมิปัญญาท้องถิ่น
13.	การตีมีด	บ้านกิ้วดอยหลวง หมู่ที่ 10 ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	สาขาหัตถกรรม
14.	การตีเครื่องเงิน	บ้านม่วงกาญจน์ (พนาสวรรค์) หมู่ที่ 9 ตำบลริมโขง อำเภอเชียง ของ จังหวัดเชียงราย	สาขาหัตถกรรม
15.	โครงการงานประเพณีสงกรานต์ ประจำปี 2567	องค์การบริหารส่วนตำบลริมโขง	ด้านศาสนา ด้านศาสนาและสถาบัน พระมหากษัตริย์